

บทที่ 4

การกำหนดอัตราเงินเดือน การเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง เลื่อนอัตรและชั้นเงินเดือน

การรับราชการเป็นอาชีพอย่างหนึ่งเช่นเดียวกับอาชีพอื่น ๆ บ่อมได้รับค่าตอบแทนที่เรียกว่า "เงินเดือน" และเมื่อรับราชการเป็นระยะเวลาพอสมควร มีความรู้ความสามารถ มีความอดุสสาหะ ความประพฤติดี มีระเบียบวินัย ก่อให้เกิดผลประโยชน์แก่ราชการแล้ว บ่อมได้รับการพิจารณาให้เลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง เลื่อนอัตรและชั้นเงินเดือน อันเป็นผลประโยชน์เกื้อกูล เป็นกำลังใจในการปฏิบัติราชการให้แก่ประเทศชาติต่อไป ในชั้นนี้ จะได้ศึกษาเกี่ยวกับการกำหนดอัตราเงินเดือน การเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง การเลื่อนอัตร และการเลื่อนชั้นเงินเดือน ของข้าราชการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ดังจะได้อธิบายต่อไป

4.1 การกำหนดอัตราเงินเดือน

การกำหนดอัตราเงินเดือนหรือค่าตอบแทนนั้น กำหนดตามหน้าที่ความรับผิดชอบ และกำหนดตามขั้นของตำแหน่ง โดยมีหลักสำคัญ 2 ประการ คือ

(1) หลักความยุติธรรม (Fairness) และ (2) หลักความเสมอภาพ (Equity)¹ ดังต่อไปนี้

1. หลักความยุติธรรม หมายความว่า ข้าราชการได้รับเงินเดือนโดยความยุติธรรม ซึ่งมีความสัมพันธ์กับผลงานของตน เหมาะสมกับค่าครองชีพและเท่าเทียมกับอัตราเงินเดือนของหน่วราชการอื่น ๆ เงินเดือนที่ได้รับนี้ ควรกำหนดให้เหมาะสมกับมาตรฐานการครองชีพ เพื่อป้องกันมิให้ข้าราชการไปทำงานนอกสถานที่ หรือมีเงินนั้นก็จะมีโทษทรัพย์สินของทางราชการ

¹ Joseph B. Kingsbury, Personnel Administration for Thai Students (Bangkok: Institute of Public Administration, Thammasat University, 1963), P. 23

2. หลักความเสมอภาค ซึ่งเป็นหลักที่กำหนดอัตราเงินเดือน โดยถือว่างานเท่ากับเงิน (Equal pay for equal work) ตามตำแหน่งของข้าราชการ ตามหน้าที่และความรับผิดชอบของตำแหน่ง เป็นการจำแนกความยากง่ายตามกลุ่มของตำแหน่ง (Grouping of positions) ของข้าราชการ

ดังกล่าวข้างต้นนี้ เป็นหลักการกำหนดอัตราเงินเดือนตามหลักวิชาบริหารงานบุคคล เพื่อพิจารณาถึงการกำหนดอัตราเงินเดือนของข้าราชการจตุสดมภ์มหาวิทยาลัยแล้ว เป็นไปตามกฎกระทรวงที่ออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2507 และกฎ ก.พ. ฉบับที่ 622 (พ.ศ. 2513) คือ การบรรจุผู้ได้รับปริญญาหรือประกาศนียบัตรเข้ารับราชการพลเรือนสามัญโดยให้ได้รับเงินเดือนเป็นไปตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้²

1. ผู้ได้รับอนุปริญญาหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพเทียบได้ไม่ต่ำกว่าอนุปริญญา ซึ่งมีหลักสูตรกำหนดเวลาศึกษาไม่น้อยกว่า 3 ปี จะบรรจุได้ไม่สูงกว่าข้าราชการพลเรือนสามัญชั้นตรี อันดับ 1 ชั้น 1,000 บาท

2. ผู้ได้รับปริญญาตรี หรือประกาศนียบัตรวิชาชีพเทียบได้ไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี ซึ่งมีหลักสูตรกำหนดเวลาศึกษาไม่น้อยกว่า 4 ปี จะบรรจุได้ไม่สูงกว่าข้าราชการพลเรือนสามัญชั้นตรี อันดับ 2 ชั้น 1,250 บาท

---

² กฎ ก.พ. ฉบับที่ 622 (พ.ศ. 2513) ออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2497 ว่าด้วยการบรรจุผู้ได้รับปริญญาหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพ, ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 87 ตอนที่ 28 วันที่ 31 มีนาคม 2513, ข้อ 6

3. ผู้ได้รับปริญญาตรีทางสถาปัตยกรรมศาสตร์ ทางวิทยาศาสตร์ สาขาเภสัชศาสตร์ หรือทางศิลป สาขาจิตรกรรมสาขาประติมากรรม และสาขา การบริหาร ซึ่งมีหลักสูตรกำหนดเวลาศึกษาไม่น้อยกว่า 5 ปี จะบรรจุได้ไม่สูงกว่า ข้าราชการพลเรือนสามัญชั้นตรี ชั้นคัม 2 ชั้น 1,300 บาท

4. (ก) ผู้ได้รับปริญญาตรีทางแพทยศาสตร์ พันศแพทยศาสตร์ หรือสัตวแพทยศาสตร์ ซึ่งมีหลักสูตรกำหนดเวลาศึกษาไม่น้อยกว่า 6 ปี จะบรรจุได้ ไม่สูงกว่าข้าราชการพลเรือนสามัญชั้นโท ชั้นคัม 2 ชั้น 1,800 บาท

(ข) ผู้ได้รับปริญญาตรีทางแพทยศาสตร์ ดังกล่าวใน (ก) ซึ่งได้ฝึกปฏิบัติงานในวิชาชีพตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย เป็นผลดีมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี จะบรรจุได้ไม่สูงกว่าข้าราชการพลเรือนสามัญชั้นโท ชั้นคัม 2 ชั้น 1,900 บาท

5. ผู้ได้รับปริญญาโทซึ่งมีหลักสูตรกำหนดเวลาศึกษาต่อจากปริญญาตรี ไม่น้อยกว่า 2 ปี รวมทั้งปริญญาตรีไม่น้อยกว่า 6 ปี จะบรรจุได้ไม่สูงกว่าข้าราชการ พลเรือนสามัญชั้นโท ชั้นคัม 2 ชั้น 1,800 บาท

6. ผู้ได้รับปริญญาโททางสถาปัตยกรรมศาสตร์ หรือทางวิทยาศาสตร์ สาขาเภสัชศาสตร์ ซึ่งมีหลักสูตรกำหนดเวลาศึกษารวมทั้งปริญญาตรี ไม่น้อยกว่า 7 ปี จะบรรจุได้ไม่สูงกว่าข้าราชการพลเรือนสามัญชั้นโท ชั้นคัม 2 ชั้น 1,900 บาท

7. ผู้ได้รับปริญญาเอก จะบรรจุได้ไม่สูงกว่าข้าราชการพลเรือน สามัญชั้นโท ชั้นคัม 3 ชั้น 2,450 บาท

สำหรับการบรรจุผู้ได้รับปริญญาหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพในประเทศ นอกจากที่กล่าวนี้ หรือการบรรจุผู้ได้รับปริญญาหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพจาก ต่างประเทศเข้าเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ โดยให้ได้รับเงินเดือนในชั้น ชั้นคัม และชั้นโค ก.ม. จะได้อพิจารณาอนุมัติเป็นราย ๆ ไป

จากหลักเกณฑ์กำหนดอัตราเงินเคียนตามกฎ ก.ม. ดังกล่าวข้างต้นนั้น ผู้เขียนเห็นว่า เพื่อความสะดวกต่อการศึกษา จึงได้จัดทำตารางการกำหนดอัตราเงินเคียนไว้ (โปรดพิจารณาตารางที่ 4)

สำหรับการกำหนดอัตราเงินเคียน ของข้าราชการจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ดังกล่าวมาแล้วว่า เป็นอัตราเดียวกันกับข้าราชการพลเรือนในระบบ ก.พ. ซึ่ง เป็นไปตามบัญชีอัตราเงินเคียนข้าราชการพลเรือน บัญชีหมายเลข 1 (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 4

หลักเกณฑ์การบรรจุผู้ได้รับปริญญาหรือประกาศนียบัตรในประเทศ
เริ่มตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2512

วุฒิ	หลักสูตรปี	ชั้น	อันดับ	เงิน
อนุปริญญาหรือประกาศนียบัตร	3	ตรี	1	1,000
ปริญญาตรีหรือประกาศนียบัตร	4	ตรี	2	1,250
ปริญญาตรี	5	ตรี	2	1,300
ปริญญาตรี	6	โท	2	1,800
ปริญญาตรี	6ปีงาน	โท	2	1,900
ปริญญาโทต่อจากปริญญาตรี	6	โท	2	1,800
ปริญญาโทต่อจากปริญญาตรี	7	โท	2	1,900
ปริญญาเอก	-	โท	3	2,450

ที่มา - กฎ ก.พ. 622 (พ.ศ. 2513) ออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2497

ตารางที่ 5

บัญชีอัตราเงินเค็อนราชการพลเรือน

บัญชีหมายเลข 1

ข้าราชการพลเรือนสามัญ ข้าราชการพลเรือนรัฐพาณิชย์

ข้าราชการพลเรือนในพระองค์ ข้าราชการครู และ

ข้าราชการประจำทางพิเศษพิเศษ

ชั้น	อันดับ	ชั้น					
จัตวา	1	540	570	600	630	660	บาท
	2	690	720	750	780	810	"
	3	850	900	950	1,000	1,050	"
	4	1,100	1,150	1,200	1,250	1,300	"
ตรี	1	850	900	950	1,000	1,050	
	2	1,100	1,150	1,200	1,250	1,300	"
	3	1,400	1,500	1,600	1,700	1,800	"
โท	1	1,300	1,400	1,500	1,600	1,700	"
	2	1,800	1,900	2,000	2,150	2,300	"
	3	2,450	2,600	2,750	2,900	3,050	"
เอก	1	2,750	2,900	3,050	3,200	3,350	"
	2	3,500	3,650	3,800	3,950	4,100	"
	3	4,250	4,400	4,600	4,800	5,000	"
พิเศษ	1	4,400	4,600	4,800	5,000	5,200	"
	2	5,400	5,700	6,000	6,300	6,600	"
	3	7,000	7,400	7,800	8,200		"
	4	8,600					"

ที่มา - ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 84 ตอน 86 วันที่ 12 กันยายน 2510

ฉบับพิเศษ

4.2 การเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง

การเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง (Promotion) หมายถึง การที่ข้าราชการได้เปลี่ยนฐานะก้าวไปสู่ตำแหน่งหน้าที่การงานที่สูงขึ้น ซึ่งหมายถึง มีหน้าที่ความรับผิดชอบเพิ่มขึ้น เกียรติภูมิสูงขึ้นและโดยเฉพาะอย่างยิ่ง เป็นการเพิ่มอัตราเงินเดือนสูงขึ้นกว่าเดิม³ ซึ่งเป็นการเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง เลื่อนอันดับ และขั้นเงินเดือนอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยปกติข้าราชการที่ได้รับการเลื่อนขั้นนี้ ก็หมายความว่า ข้าราชการผู้นั้นได้เลื่อนตำแหน่งด้วย⁴ ดังนั้น การเลื่อนขั้นจึงมีผลกระทบต่อขวัญ หรือกำลังใจในการปฏิบัติงานเป็นอย่างมาก เพราะเป็นการให้รางวัลสำหรับข้าราชการที่ปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต มีความวิริยะ อุตสาหะ เป็นกำลังใจให้ข้าราชการปฏิบัติราชการมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

³ Paul Pigors and Charles A. Myers, Personnel Administration: A Point of View and A Method, (New York: Mc.Graw Hill book Company, Inc, 1956) P.237

⁴ สุชาติ ประมุขผล, "การกำหนดอัตราเงินเดือนการเลื่อนและการปูนบำเหน็จความชอบ" การบริหารงานบุคคลในประเทศไทย, เรียบเรียงโดย อมรรักษา สัตย์ โสรัจ สุจริตกุล, คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (พระนคร โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2505), หน้า 344

ระบบการบริหารงานบุคคลของข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย ก็เช่นเดียวกับระบบการบริหารงานของข้าราชการพลเรือนทั่วไป กล่าวคือ มีการแบ่งชั้นของข้าราชการมหาวิทยาลัย จะต้องอาศัยอ้างอิงพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนเสมอ แม้ว่าจะมีพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัยใช้โดยเฉพาะแล้วก็ตาม

การแบ่งชั้นของข้าราชการพลเรือนไทย แบ่งออกเป็น 5 ชั้น คือ⁵

- (1) ข้าราชการพลเรือนชั้นจัตวา
- (2) ข้าราชการพลเรือนชั้นตรี
- (3) ข้าราชการพลเรือนชั้นโท
- (4) ข้าราชการพลเรือนชั้นเอก
- (5) ข้าราชการพลเรือนชั้นพิเศษ

ในชั้นหนึ่ง ๆ ยังแบ่งออกเป็นอันดับ และในแต่ละอันดับยังแบ่งออกเป็นชั้น ซึ่งเป็นไปตามระบบเงินเดือน และตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน

พ.ศ. 2497

ได้บัญญัติให้การบรรจุและแต่งตั้งข้าราชการในชั้นและตำแหน่ง ดังต่อไปนี้⁶

- (1) ตำแหน่งเสมียนพนักงานหรือเทียบเท่า ตั้งแต่งตั้งจากข้าราชการพลเรือนชั้นจัตวา

⁵ "พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2497, "ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ 71 ตอนที่ 17 (15 มีนาคม 2497) มาตรา 25

⁶ เรื่องเดียวกัน มาตรา 65

(2) ตำแหน่งประจำแผนก หรือเทียบเท่า ต้องแต่งตั้งจาก
ข้าราชการพลเรือนชั้นตรีหรือชั้นจัตวา

(3) ตำแหน่งหัวหน้าแผนกหรือเทียบเท่า ต้องแต่งตั้งจาก
ข้าราชการพลเรือนชั้นโท หรือชั้นตรี

(4) ตำแหน่งหัวหน้ากองหรือเทียบเท่า ต้องแต่งตั้งจากข้าราชการ
พลเรือนสามัญชั้นเอกหรือชั้นโท

(5) ตำแหน่งปลัดกระทรวง รองปลัดกระทรวง ปลัดทบวง อธิบดี
รองอธิบดี ผู้อำนวยการกองหรือเทียบเท่า ต้องแต่งตั้งจากข้าราชการพลเรือนสามัญ
ชั้นพิเศษ

จะเห็นว่า ระบบข้าราชการพลเรือนไทยนั้น สันกับตำแหน่งข้าราชการ
จะต้องมีความสัมพันธ์ควบคู่กันไปเสมอ เช่น ปลัดกระทรวงต้องแต่งตั้งมาจาก
ข้าราชการชั้นพิเศษ

สำหรับข้าราชการพลเรือนในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นอกจากจะมี
ชั้น มีตำแหน่งตามที่มีบทบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศ.
ศักราช 2497 แล้ว จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยยังมีตำแหน่งทางด้านบริหารและด้าน
วิชาการอีก คือ ตำแหน่งทางด้านบริหาร ได้แก่ ตำแหน่งอธิการบดี รองอธิการบดี
เลขาธิการ คณบดี หัวหน้าแผนกอิสระ และหัวหน้าแผนกวิชา ส่วนตำแหน่งทางวิชาการ
ได้แก่ ตำแหน่งศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ และอาจารย์

สำหรับตำแหน่งทางคณาวิชาการของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หรือตำแหน่ง
ผู้สอนในมหาวิทยาลัย นอกจากจะมีชั้น 5 ชั้น ดังได้กล่าวแล้ว ยังแบ่งตำแหน่งทาง
วิชาการออกเป็นตำแหน่งต่าง ๆ ได้แก่ ตำแหน่งศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ และอาจารย์

---

⁷พระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฉบับที่ 4) ราชกิจจานุเบกษา,
เล่ม 71 ตอนที่ 16 (9 มีนาคม 2497), มาตรา 16 แก้ไขมาตรา 26 ทวิ

ตำแหน่งศาสตราจารย์ เป็นข้าราชการชั้นพิเศษ ศาสตราจารย์ประจำ
แต่งตั้งจากรองศาสตราจารย์ที่รับราชการอยู่ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ส่วน
ศาสตราจารย์พิเศษได้แก่ผู้ที่เกษียณอายุ ซึ่งได้ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์มาแล้ว
แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์อุปการคุณ หรือบุคคลภายนอกที่มีคุณประโยชน์
ต่อจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์พิเศษ
เป็นต้น ซึ่งได้รับพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งขึ้นโดยคำแนะนำของสภามหาวิทยาลัย
จากผู้ที่มีความรู้ดังต่อไปนี้¹⁸

(1) ได้รับปริญญาเอกของมหาวิทยาลัยนี้ หรือเทียบเท่ากันในสาขาวิชา
ที่ทำการสอนในมหาวิทยาลัยนี้ และได้ทำการสอนวิชาในมหาวิทยาลัยมาแล้วไม่น้อย
กว่า 5 ปี หรือ

(2) ได้ปริญญาชั้นใดชั้นหนึ่งของมหาวิทยาลัยนี้ หรือเทียบเท่ากันในสาขา
วิชาที่ทำการสอนในมหาวิทยาลัยนี้ และได้ทำการค้นคว้าจนได้ผลดีเป็นพิเศษในสาขา
วิชาที่ทำการสอนในมหาวิทยาลัยนี้ หรือได้เคยดำรงตำแหน่งกณบดีในมหาวิทยาลัยนี้
มาแล้วด้วยความเรียบร้อย หรือ

(3) เป็นรองศาสตราจารย์ซึ่งได้เคยดำรงตำแหน่งหัวหน้าแผนกวิชา
ในมหาวิทยาลัยนี้มาด้วยความเรียบร้อยไม่น้อยกว่า 2 ปี หรือเป็นรองศาสตราจารย์
ในมหาวิทยาลัยนี้มาแล้วไม่น้อยกว่า 4 ปี และปฏิบัติราชการเป็นผลดี หรือ

(4) ได้รับปริญญาชั้นใดชั้นหนึ่งของมหาวิทยาลัยนี้ หรือเทียบเท่ากัน
ในสาขาวิชาที่ทำการสอนในมหาวิทยาลัยนี้ และได้แสดงความสามารถเป็นพิเศษ
ในการสอนในมหาวิทยาลัยนี้ รวมเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 15 ปี

¹⁸ เรื่องเดียวกัน มาตรา 17 แก้ไขโดยมาตรา 22

ตำแหน่งรองศาสตราจารย์ เป็นข้าราชการพลเรือนชั้นพิเศษซึ่งได้รับ
พระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งขึ้น โดยคำแนะนำของสภามหาวิทยาลัย จากผู้มีคุณวุฒิ
ดังต่อไปนี้⁹

(1) ได้รับปริญญาเอกของมหาวิทยาลัยนี้ หรือเทียบเท่ากันในสาขาวิชา
ที่มีการสอนในมหาวิทยาลัยนี้ และได้ทำการสอนวิชาในมหาวิทยาลัยมาแล้วไม่น้อย
กว่า 3 ปี หรือ

(2) ได้ปริญญาชั้นใดชั้นหนึ่งของมหาวิทยาลัยนี้ หรือเทียบเท่ากันใน
สาขาวิชาที่มีการสอนในมหาวิทยาลัยนี้ และได้เคยดำรงตำแหน่งหัวหน้าแผนกอิสระ
หรือหัวหน้าแผนกวิชาในมหาวิทยาลัยนี้มาแล้วด้วยความเรียบร้อยไม่น้อยกว่า 2 ปี
หรือ

(3) เป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์ซึ่งได้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าแผนกวิชา
ในมหาวิทยาลัยนี้มาแล้วด้วยความเรียบร้อยไม่น้อยกว่า 2 ปี หรือเป็นผู้ช่วย
ศาสตราจารย์ในมหาวิทยาลัยนี้มาแล้วไม่น้อยกว่า 4 ปี และปฏิบัติราชการเป็นยอ
คี หรือ

(4) ได้รับปริญญาชั้นใดชั้นหนึ่งของมหาวิทยาลัยนี้ หรือเทียบเท่ากัน
ในสาขาวิชาที่มีการสอนในมหาวิทยาลัยนี้ และได้แสดงความสามารถเป็นพิเศษ
ในการสอนในมหาวิทยาลัยรวมเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 10 ปี หรือได้รับราชการ
มาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 15 ปี และได้แสดงความสามารถในการสอน
ในมหาวิทยาลัย หรือสถานศึกษาระดับสูงของกระทรวงใดกระทรวงหนึ่งมาแล้ว

---

⁹ เรื่องเดียวกัน มาตรา 17 แก้ไขมาตรา 27 ทวิ

ตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ แต่งตั้งจากราชการชั้นเอก ซึ่งมีคุณวุฒิ
ดังต่อไปนี้¹⁰

(1) ใ้ปริญญาเอกของมหาวิทยาลัยนี้ หรือเทียบเท่ากันในสาขาวิชา
ที่มีการสอนในมหาวิทยาลัยนี้ และใ้ค่าการสอนในมหาวิทยาลัยมาแล้วไม่น้อยกว่า
2 ปี หรือ

(2) ใ้ปริญญาชั้นใดชั้นหนึ่งของมหาวิทยาลัยนี้ หรือเทียบเท่ากันในสาขา
วิชาที่มีการสอนในมหาวิทยาลัยนี้ และใ้ค่ารงตำแหน่งหัวหน้าแผนกวิชามาแล้ว
ควยความเรียบร้อย ไม่น้อยกว่า 1 ปี หรือเคยเป็นอาจารย์ในมหาวิทยาลัยนี้
มาแล้ว รวมเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 7 ปี หรือเคยรับราชการมาแล้วเป็นเวลา
ไม่น้อยกว่า 15 ปี

ต่อมา ที่ประชุมคณบดี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยใ้พิจารณาหลักเกณฑ์
ในการพิจารณาแต่งตั้งผู้ช่วยศาสตราจารย์เพิ่มเติม นอกจากที่บัญญัติไว้ตามพระ
ราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เฉพาะผู้ที่มีวุฒิสำเร็จปริญญาเอก ค่ามคหลักเกณฑ์
การพิจารณาเพิ่มเติมดังต่อไปนี้¹¹

- (1) เป็นผู้มีวุฒิสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก
- (2) รับราชการมาแล้วไม่น้อยกว่า 7 ปี และเป็นข้าราชการชั้นเอก
มาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี

¹⁰ เรื่องเดียวกัน มาตรา 27 ตรี

¹¹ "ข่าวการประชุมคณบดี" จุฬาสัมพันธ์ ฉบับที่ 3 ปีที่ 13 วันจันทร์
ที่ 19 มกราคม 2513, หน้า 2

- (3) หลังจากสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกแล้ว กลับเข้ารับราชการ
ในมหาวิทยาลัยมาแล้วไม่น้อยกว่า ๓ ปี
- (4) คณะเจ้าสังกัดพิจารณาเห็นสมควร

ตำแหน่งอาจารย์ ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อาจารย์มี 2 ประเภท
ได้แก่อาจารย์ประจำ และอาจารย์พิเศษ สำหรับอาจารย์ประจำนั้น อธิการบดี
คัดเลือกจากผู้ที่ได้รับปริญญาชั้นใดชั้นหนึ่งของมหาวิทยาลัยนี้ หรือเทียบเท่ากับ
ในสาขาวิชาที่มีการสอนในมหาวิทยาลัย ตามคำแนะนำ ของคณบดี หรือหัวหน้า
แผนกอิสระ¹² ส่วนอาจารย์พิเศษนั้น อธิการบดีเป็นผู้เชิญและแต่งตั้งจาก
ข้าราชการหรือผู้ที่ทำงานอยู่นอกมหาวิทยาลัย ให้เป็นอาจารย์แต่ละปีการศึกษา

การเลื่อนชั้นข้าราชการ

การเลื่อนชั้นของข้าราชการจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตามกฎกระทรวง
ที่ออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย
พ.ศ. 2507 ข้าราชการชั้นจัตวาและชั้นตรี ที่จะเลื่อนชั้นเป็นข้าราชการชั้นตรี
และชั้นโทนั้น กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของ อ.ก.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
เป็นผู้อนุมัติ¹³ ทั้งนี้ เพราะเป็นเรื่องที่พิจารณาไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด
ไว้เท่านั้น ไม่ค่อยมีปัญหา ส่วนการเลื่อนชั้นข้าราชการชั้นโทเป็นชั้นเอก ก.ม.

¹² พระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฉบับที่ 4) มาตรา 18

¹³ กฎกระทรวง (พ.ศ. 2507) ออกตามความในพระราชบัญญัติ
ระเบียบข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2507, ราชกิจจานุเบกษา,
เล่ม 81 ตอนที่ 28 (24 มีนาคม 2507) ข้อ 17 และ 18

ได้มอบหมายให้ อ.ก.ม. วิสามัญพิจารณาการเลื่อนชั้น เลื่อนอันดับ เงิน เกณฑ์
ข้าราชการมหาวิทยาลัย พิจารณาอนุมัติแผน และการเลื่อนข้าราชการชั้นเอก
เป็นชั้นพิเศษ ก.ม. ต้องเสนอไปยังคณะรัฐมนตรีพิจารณา เมื่อคณะรัฐมนตรีอนุมัติแล้ว
ก็ให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อทรงมีพระ
บรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้ดำรงตำแหน่งต่อไป

วิธีการเลื่อนชั้นข้าราชการในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในทางปฏิบัติ
กระทำกัน 2 วิธี คือ

1. การเลื่อนชั้นเมื่อมีตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งว่างลง อ.ก.ม.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจะเป็นผู้พิจารณาการเลื่อนชั้นโดยคัดเลือกจากข้าราชการ
ที่มีอันดับและชั้นเงินเดือนสูงกว่าข้าราชการในสังกัดเดียวกัน การเลื่อนชั้นเมื่อมี
ตำแหน่งว่างนี้ จะเลื่อนจากข้าราชการชั้นตรี ที่ได้รับเงินเดือนชั้น 1,200 บาท
ขึ้นเป็นชั้นโท ชั้น 1,300 บาท หรือเลื่อนข้าราชการชั้นโท ชั้น 2,450 บาท ขึ้น
เป็นชั้นเอก ชั้น 2,750 บาท หรือเลื่อนข้าราชการชั้นเอก ชั้น 4,100 บาท ขึ้น
เป็นชั้นพิเศษ ชั้น 4,400 บาท ก็ได้ ทั้งนี้ ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์กฎกระทรวง
จะใดกำหนดไว้เป็นกรณี ๆ ไป

2. การปรับขยายอัตราเงินเดือนให้สูงขึ้น ในเรื่องนี้จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัยจะร้องขออนุมัติจาก ก.ม. ทุกชั้น¹⁴ วิธีดำเนินการต้องเขียนรายงาน

¹⁴ อัคร รัตน์กลิ่นชูป, ระเบียบและทางปฏิบัติราชการที่สัมพันธ์กับระเบียบ
และทางปฏิบัติตามกฎกระทรวง (พ.ศ. 2503) ออกตามความในพระราชบัญญัติ
โอนมหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ และมหาวิทยาลัยศิลปากร ไปสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี
พ.ศ. 2502 (พระนคร - โรงพิมพ์สมานกมลสังคัมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2504),

แสดงตำแหน่งหน้าที่การงาน ปริมาณของงาน คุณภาพของงาน คุณวุฒิ ตลอดจนสถิติ ปริมาณงานย้อนหลัง 3 ปี พร้อมกับชี้แจงเหตุผลในการขอเลื่อนชั้นควบการศึกษา ในเรื่องนี้ ก.ม. โกมอบให้ อ.ก.ม. วิสามัญเลื่อนชั้น เลื่อนอันดับเงินเดือนข้าราชการมหาวิทยาลัยเป็นผู้พิจารณาอนุมัติ แล้วจึงนำเสนอให้ ก.ม. รับทราบ วิธีการพิจารณาที่ใช้การประชุมพิจารณาและกระทำเป็นราย ๆ ไป การพิจารณานับก็กระทำ โดยอาศัยหลักการรายละเอียดและข้อเท็จจริงที่ทางมหาวิทยาลัยเสนอไป ซึ่งถ้า ถูกต้องหรือครบถ้วนตามหลักเกณฑ์แล้วก็ได้รับอนุมัติทุกรายไป

การเลื่อนข้าราชการชั้นจัตวาเป็นชั้นตรี

ข้าราชการพลเรือนสามัญชั้นจัตวาที่รับราชการมาแล้ว 15 ปี และ ได้รับเงินเดือนชั้นจัตวา อันดับพิเศษ ชั้นสูงสุดมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 4 ปี และดำรงตำแหน่งประจำแผนกหรือเทียบเท่ามาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี ถ้าหัวหน้า แผนก หัวหน้ากอง หรือผู้บังคับบัญชาในตำแหน่งที่เทียบเท่าและคงเดิมหรือ เลขาธิการ หรือรองอธิการบดีแล้วแต่กรณี ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาเห็นว่าเป็นผู้ มีความประพฤติดี มีความรู้ความสามารถสมควรที่จะเป็นข้าราชการสามัญชั้นตรีได้ คงเดิมหรือเลขาธิการหรือรองอธิการบดี ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาจะคัดเลือกให้เลื่อนชั้น เป็นข้าราชการชั้นตรีโดยอนุมัติ อ.ก.ม. ก็ได้ สำหรับข้าราชการพลเรือนสามัญ ชั้นจัตวาที่รับประกาศนียบัตรความดีถาวร ก.พ. ออกความความในกฎหมายว่าด้วย ระเบียบข้าราชการพลเรือน ให้บรรจุได้ในอัตราชั้นจัตวา อันดับ 3 ชั้น 850 กำหนดเวลา 15 ปี และ 4 ปี ให้คงเป็น 10 ปี และ 2 ปี ตามลำดับ¹⁵

¹⁵กฎกระทรวง ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2507) ออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2507 ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ 81 ตอนที่ 28 (24 มีนาคม 2507) ข้อ 17

เกณฑ์การเลื่อนชั้นข้าราชการจัตวาเป็นชั้นตรีดังกล่าวนี้ มีลักษณะ
เช่นเดียวกันกับที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2497
ซึ่งส่วนมากในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้แก่ ข้าราชการชั้นจัตวา ที่ดำรงตำแหน่ง
ข้าราชการฝ่ายธุรการ

การเลื่อนข้าราชการชั้นตรีเป็นชั้นโท

การเลื่อนข้าราชการพลเรือนสามัญชั้นตรีเป็นชั้นโท ให้อธิการบดี
คัดเลือกจากข้าราชการพลเรือนสามัญชั้นตรี ซึ่งมีความประพฤติดี มีความรู้และ
ความสามารถที่จะเลื่อนเป็นชั้นโท ได้ และรับราชการในชั้นตรี หรือ อ.ก.ม.
เทียบได้ไม่ต่ำกว่าชั้นตรีมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี เสนอชื่อไปยัง อ.ก.ม. เมื่อ
อ.ก.ม. พิจารณาแล้วเห็นสมควรเลื่อนเป็นชั้นโทได้ ให้อธิการบดีส่งเลื่อนชั้น
ต่อไป กำหนดเวลา 3 ปี ให้ลดลงเป็น 1 ปี สำหรับผู้ที่ได้รับปริญญาหรือประกาศ
นียบัตรซึ่งเทียบได้ไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี¹⁶

ตามวิธีการดังกล่าวนี้ เป็นการเลื่อนชั้นของข้าราชการชั้นตรีที่รับ
ราชการมาแล้ว มีอัตราเงินเดือนอยู่ในเกณฑ์ที่จะเลื่อนเป็นชั้นโทได้แล้ว จะทำได้
เฉพาะข้าราชการที่ดำรงตำแหน่งฝ่ายวิชาการควยการปรับขยายให้เป็นขั้นและ
ตำแหน่งที่สูงขึ้น ส่วนฝ่ายธุรการจะกระทำได้เฉพาะในกรณีที่มีตำแหน่งว่างเท่านั้น

อย่างไรก็ดีเป็นที่น่าสังเกตว่า การเลื่อนชั้นข้าราชการชั้นตรีเป็น
ชั้นโทของข้าราชการฝ่ายวิชาการ และฝ่ายธุรการนั้น มีลักษณะแตกต่างกับ
กล่าวคือ สำหรับข้าราชการฝ่ายวิชาการนั้นอาจทำได้ 2 วิธี คือ เมื่อมีตำแหน่ง
ว่างก็สามารถขออนุมัติ อ.ก.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเลื่อนชั้นได้เลย หรือ
ในกรณีที่ไม่มีตำแหน่งว่าง ก็อาจขออนุมัติ ก.ม. เพื่อปรับขยายอัตราตำแหน่ง
เป็นชั้นโทสูงขึ้นแล้วจึงดำเนินการคัดเลือกบุคคลที่อยู่ในเกณฑ์ที่จะสามารถเลื่อนชั้นได้

¹⁶ เรื่องเดียวกัน มาตรา 18

ส่วนข้าราชการฝ่ายธุรการนั้น การเลื่อนข้าราชการชั้นตรีเป็นชั้นโท จะทำได้เฉพาะในกรณีที่มีตำแหน่งว่างเท่านั้น ถ้าตำแหน่งไม่ว่างไม่สามารถจะอนุมัติปรับขยายอัตราตำแหน่งให้สูงขึ้นเหมือนข้าราชการฝ่ายวิชาการได้

การเลื่อนข้าราชการชั้นโทเป็นชั้นเอก

การกำหนดอัตราเงินเดือนชั้นโทเป็นชั้นเอก และการเลื่อนข้าราชการชั้นโทเป็นชั้นเอกนี้ แรกเดิมเป็นอำนาจหน้าที่ของ ก.ม. ที่จะพิจารณาอนุมัติ ต่อมา ก.ม. พิจารณาเห็นว่า การเลื่อนข้าราชการชั้นตรี เป็นเรื่องที่มีปฏิบัติไปตามหลักเกณฑ์ และไม่มีปัญหายุ่งยากนัก ประกอบกับมีเรื่องที่เขาส่งการพิจารณาไปจะมากมาย ก.ม. ไม่มีเวลาจะพิจารณาใคร่ครวญใคร่ละเอียดถี่ถ้วนพอ เพราะประชุมเพียงปีละไม่กี่ครั้ง ฉะนั้น ก.ม. จึงได้มอบหมายให้ อ.ก.ม. วิสามัญพิจารณาการเลื่อนชั้น เลื่อนอันดับ เป็นผู้พิจารณาและอนุมัติให้เลื่อนได้ แต่เมื่อพิจารณาอนุมัติไปแล้วก็ให้นำเสนอ ก.ม. เพื่อรับทราบต่อไป¹⁷

หลักเกณฑ์ในการเลื่อนข้าราชการชั้นโทเป็นชั้นเอก กำหนดให้อธิบดีพิจารณาพิจารณาคัดเลือกข้าราชการมหาวิทยาลัยชั้นโท ที่มีความรู้ความสามารถและผลดีและความสามารถดีพอจะเลื่อนชั้นเป็นชั้นเอกได้ โดยบุคคลเหล่านี้จะต้องเป็นข้าราชการชั้นโทหรือเป็นข้าราชการที่ ก.ม. เที่ยงใจไม่ต่ำกว่าชั้นโทมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 3 ปี กำหนดเวลาดังกล่าวนี้จะลดลงเหลือ 2 ปี ในกรณีผู้มีคุณสมบัติดังกล่าวได้รับปริญญาหรือประกาศนียบัตรที่ ก.ม. เที่ยงใจไม่ต่ำกว่าปริญญาเอก การเลื่อนข้าราชการผู้มีคุณสมบัติดังกล่าวนี้ อธิบดีกรมที่จะเป็นผู้คัดเลือกผู้ที่สมควรได้รับการ

¹⁷สภาการศึกษาแห่งชาติ, รายงานการประชุมคณะกรรมการข้าราชการมหาวิทยาลัย ครั้งที่ 2/2506 วันพุธ ที่ 18 กันยายน 2506 ณ สภากงสุวฯ หน้า 6
รัฐบาล (โรเนียว), หน้า 6

คือเลือกไปให้ ก.ม. พิจารณา เมื่อ ก.ม. พิจารณาอนุมัติแล้ว ก็จะให้อธิการบดี เป็นผู้สั่งเลื่อนชั้นต่อไป¹⁸

จากหลักเกณฑ์การเลื่อนชั้นที่กำหนดไว้ในกฎหมายดังกล่าวข้างต้น นั้น จะเห็นว่า มีลักษณะและข้อความรวมทั้งวิธีการคัดเลือกที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2497 มาก จะมีข้อแตกต่างกันเพียงเล็กน้อย การที่มีลักษณะคล้ายกันมากเช่นนี้ก็คงเป็นเพราะหลักเกณฑ์ได้รับอิทธิพลและแนวความคิดมาจาก ก.พ. ในกรณีที่เป็นการข้าราชการเหมือนกัน ก็ควรจะใช้หลักเกณฑ์และวิธีการ คล้ายคลึงกัน ไม่เหลื่อมล้ำมากนัก

ในส่วนที่แตกต่างนั้นจะเห็นได้ว่าเป็นข้อแตกต่างที่เป็นไปในทางดีแก่ข้าราชการมหาวิทยาลัย กล่าวคือ ก.ม. ใช้วิธีการคัดเลือกบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมที่จะเลื่อนชั้นแทนการสอบคัดเลือกเหมือน ก.พ. ทั้งนี้ เพราะถือว่าเป็นนักวิชาการ การเลื่อนชั้นก็ควรแตกต่างไปจากฝ่ายข้าราชการสามัญโดยทั่วไป นอกจากนี้กำหนดเวลาที่จะเลื่อนเป็นขั้นเอกได้ สำหรับผู้สำเร็จปริญญาโท และเอก ข้าราชการของ ก.ม. ก็ได้รับประโยชน์ดีกว่า เพราะผู้สำเร็จปริญญาโทหรือเทียบเท่าที่มีสิทธิเลื่อนได้ เมื่อเป็นข้าราชการชั้นโทมาครบ 2 ปี ส่วนผู้สำเร็จปริญญาเอกนั้นก็กำหนดเวลาให้มีสิทธิเลื่อนได้ใน 1 ปี ปัดกับหลักเกณฑ์ทาง ก.พ. ที่กำหนดระยะเวลาไว้ 3 ปีทั้งนั้น ไม่ว่าข้าราชการผู้นั้นจะสำเร็จปริญญาโทหรือปริญญาเอกมากก็ตาม ดังนั้น ความข้อความในกฎหมายดังกล่าว จะเห็นได้ว่า ข้าราชการมหาวิทยาลัยมีข้อได้เปรียบข้าราชการ ก.พ. ไปในทางที่ดีกว่าบ้าง บางประการทั้งโลกกล่าวข้างต้นแล้ว

¹⁸ "กฎกระทรวง (พ.ศ. 2507) ออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2507" ข้อ 19.

สำหรับทางปฏิบัติ ก.ม. ได้มอบหมายในการพิจารณาให้ อ.ก.ม. วิสามัญ พิจารณาการเลื่อนชั้น ฯ โดยมีหลักเกณฑ์ว่า ข้าราชการชั้นโทที่จะสมควรเลื่อนเป็นชั้นเอกได้นั้น จะต้องได้รับเงินเดือนในชั้น 2,450 บาท จึงจะเลื่อนชั้นได้โดยการปรับขยาย การกำหนดเช่นนี้ ถ้าพิจารณาในแง่ของบุคคลแล้ว ข้าราชการมหาวิทยาลัยจะเสียเปรียบข้าราชการในระบบ ก.พ. แต่ข้าราชการในระบบ ก.ม. ก็ยังได้เปรียบข้าราชการอื่น ๆ อยู่มาก เพราะการที่ข้าราชการอื่น ๆ จะเลื่อนชั้นได้นั้น จะต้องมีความจำเป็นและอัตราเงินเดือนในชั้นนั้นว่าง ถ้าไม่มีอัตราว่าง ก็ไม่สามารถจะเลื่อนได้ แม้อัตราเงินเดือนจะเพิ่มขึ้นก็ตาม สำหรับอัตราว่างเหล่านี้ในแต่ละกรม กองที่มีอัตราอยู่จำนวนจำกัด การเลื่อนชั้นจึงกระทำไปได้อย่างช้า ๆ ข้าราชการในมหาวิทยาลัย¹⁹ ฉะนั้น จึงกล่าวได้ว่า ในส่วนรวมแล้วข้าราชการมหาวิทยาลัยมีข้อได้เปรียบข้าราชการพลเรือนภายใต้ ก.พ. อยู่ ถึงแม้จะมีข้อจำกัดในเรื่องอัตราเงินเดือนดังกล่าวแล้วก็ตาม

การพิจารณาของ ก.ม. โดย อ.ก.ม. วิสามัญนั้น เพื่ออนุมัติการเลื่อนชั้นข้าราชการนั้น อ.ก.ม. วิสามัญ จะพิจารณาจากเหตุผลและรายละเอียดที่มหาวิทยาลัยเสนอ ควบคู่ไปกับหลักเกณฑ์เรื่องอัตราเงินเดือนที่ ก.ม. กำหนดไว้ และถ้าเรื่องราวเหล่านั้น ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวแล้ว อ.ก.ม. วิสามัญ พิจารณาการเลื่อนชั้นก็จะพิจารณาอนุมัติไปทุกราย ส่วนการพิจารณาของ ก.ม. นั้น ก็พิจารณาไปเพื่อเป็นการรับทราบกิจกรรมทางดำเนินที่ อ.ก.ม. วิสามัญพิจารณาการเลื่อนชั้น ฯ กระทำไปเท่านั้น และเมื่อ อ.ก.ม. วิสามัญอนุมัติไปในนาม ก.ม. แล้ว ก็จะให้อธิการบดีของมหาวิทยาลัยลงนามในคำสั่งเลื่อนชั้นต่อไป

¹⁹ ภาควิชาการศึกษาแห่งชาติ, รายงานการประชุมคณะกรรมการ
ข้าราชการมหาวิทยาลัย ครั้งที่ 2/2506, วันที่ 18 กันยายน 2506

การเลื่อนข้าราชการชั้นเอกเป็นชั้นพิเศษ

การพิจารณาเลื่อนชั้นในกรณีนี้ ผู้ที่จะได้รับการเลื่อนชั้นต้องมีคุณสมบัติตามความในกฎหมาย ซึ่งระบุว่า ข้าราชการชั้นเอกที่จะเลื่อนชั้นเป็นชั้นพิเศษได้นั้น นอกจากจะต้องมีความรู้ ความประพฤติและความสามารถสมควรที่จะเลื่อนได้แล้ว ยังต้องคำนึงถึงคุณสมบัติอื่น ๆ อีก เช่น

1. ต้องเป็นผู้ทำการสอนในสถาบันอุดมศึกษา หรือรับราชการมาแล้ว ไม่น้อยกว่า 5 ปี ในกรณีที่ได้รับปริญญาเอก หรือ
2. ต้องเป็นผู้รับราชการหรือทำการสอนในสถาบันอุดมศึกษาที่ ก.ม. รับรองมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 10 ปี ภายหลังจากที่ได้รับปริญญาโท หรือ
3. รับราชการหรือสอนในสถาบันอุดมศึกษาที่ ก.ม. รับรองวิทยฐานะมาแล้วไม่น้อยกว่า 15 ปี ภายหลังจากที่ได้รับปริญญาตรี หรือ
4. เป็นผู้รับราชการมาแล้วไม่น้อยกว่า 20 ปี และระยะเวลาที่รับราชการนั้น ได้ทำการสอนในสถาบันอุดมศึกษาที่ ก.ม. รับรองวิทยฐานะมาเป็นเวลารวมกันไม่น้อยกว่า 5 ปี ภายหลังจากได้เป็นข้าราชการชั้นเอกด้วยมีผลงานวิจัยหรือทำการวิจัยถึงขั้นที่ ก.ม. เห็นว่าโดยสถิติ²⁰

การที่กฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์และคุณสมบัติการเลื่อนชั้นข้าราชการชั้นเอกเป็นชั้นพิเศษดังกล่าวข้างต้นนี้ ก็เป็นการแก้ไขข้อความที่มีกำหนดไว้ในกฎหมายเดิมให้เป็นที่แน่นอนไปในทางดีขึ้น เพราะตามกฎหมายกระทรวง พ.ศ. 2509 นั้น ก่อให้เกิดอุปสรรคต่อการเลื่อนชั้นข้าราชการมากมาย เพราะมีข้าราชการชั้นเอกจากหน่วยราชการอื่นที่โอนมาเป็นข้าราชการมหาวิทยาลัย ไม่สามารถจะเลื่อนชั้นเป็น

---

²⁰ กฎกระทรวงฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2509) ออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2507 ข้อ 20

ชั้นพิเศษได้ แม้จะมีอัตราเงินเดือนเพิ่มขึ้นแล้วก็ตาม ทั้งนี้ เพราะเวลารับราชการ
ในมหาวิทยาลัยหรือเวลาทำการสอนไม่ครบตามกำหนดที่กฎหมายกำหนดไว้ ดังนั้น
จึงได้มีการแก้ไขกฎกระทรวง พ.ศ. 2507 โดยเพิ่มเติมข้อความให้ผู้ที่รับราชการ
มาแล้วไม่น้อยกว่า 20 ปี และระยะเวลาที่รับราชการก็ได้ทำการสอนในสถาน
อุดมศึกษาที่ ก.ม. รับรองวิทยฐานะมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี หลังจากเป็นข้าราชการ
ชั้นเอก กับมีผลงานการวิจัยที่ ก.ม. เห็นว่าดีเลิศ ซึ่งกรณีเช่นนี้จะช่วยให้ผู้
มีความรู้ ความสามารถจากส่วนราชการต่าง ๆ ที่สนใจในการสอนการวิจัย โอน
มารับราชการในมหาวิทยาลัยมาลัยมากขึ้น รวมทั้งเป็นการรักษาผู้ดีโอนมาแล้ว
ให้อยู่ทำงานในมหาวิทยาลัยต่อไป ไม่โอนกลับไปรับราชการที่อื่น เพราะการติดชั้น
ดังกล่าว

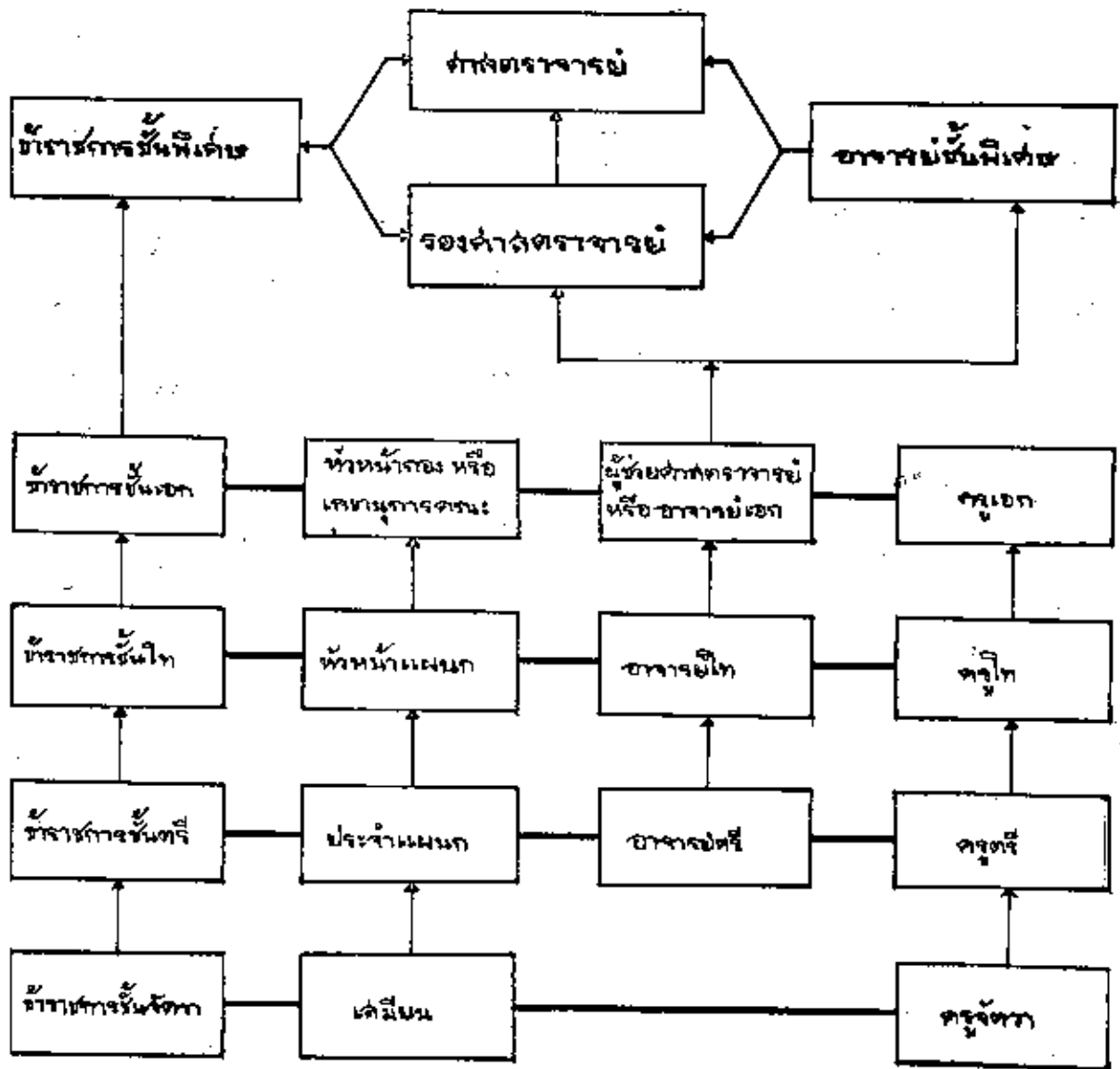
การเลื่อนข้าราชการชั้นเอกเป็นชั้นพิเศษนี้ แต่เดิมก็พิจารณากันไปตาม
ข้อกำหนดในกฎหมายซึ่งเป็นการกำหนดแนวทางพิจารณาอย่างกว้าง ๆ ไม่มีการ
กำหนดรายละเอียดวิธีการปฏิบัติให้แน่ชัด ฉะนั้น การพิจารณา ก.ม. จึงมักกระทำ
กันเป็นราย ๆ ตามคุณสมบัติ คุณสมบัติ คุณภาพและปริมาณงานที่ทางมหาวิทยาลัยเสนอ
ไป โดยกำหนดแนวทางต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัยขอเลื่อนชั้นได้

การเลื่อนข้าราชการชั้นเอกเป็นชั้นพิเศษนั้น มีลักษณะคล้าย ๆ กับ
การเลื่อนข้าราชการชั้นตรีเป็นโท โทเป็นเอก โดยอาจทำได้ 2 วิธีด้วยกัน คือ

1. เมื่อมีตำแหน่งว่างผู้ดำรงตำแหน่งอาจารย์เอกหรือผู้ช่วยศาสตราจารย์
ที่ได้รับเงินเดือนชั้นเอก อันดับ 2 ชั้น 4,100 บาท สามารถขออนุมัติเลื่อนขึ้น
ดำรงตำแหน่งชั้นพิเศษในตำแหน่งอาจารย์ชั้นพิเศษ หรือรองศาสตราจารย์
2. ในกรณีที่ไม่มีตำแหน่งว่างใช้วิธีการปรับขยายข้าราชการผู้ซึ่งจะ
ต้องมีเงินเดือนชั้นเอกเกินขั้น ชั้นเอกอันดับ 3 ชั้น 4,400 บาท ซึ่งจะต้องขออนุมัติ
ก.ม. ปรับขยายให้เป็นชั้นพิเศษ อันดับ 1 ชั้น 4,400 บาท

แผนภูมิที่ ๑

แผนเปรียบเทียบการเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งของข้าราชการครูผู้ทรงคุณวุฒิวิทยาลัย

การพิจารณาเลื่อนชั้นข้าราชการชั้นเอกเป็นชั้นพิเศษนี้ มหาวิทยาลัย
จะต้องขออนุมัติจาก ก.ม. ก่อนทุกครั้ง และ ก.ม. จะเสนอให้คณะรัฐมนตรีอนุมัติ
แล้วให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย เพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
แต่งตั้งให้เป็นข้าราชการชั้นพิเศษ คำร่างตำแหน่งอาจารย์ชั้นพิเศษหรือรองศาสตราจารย์
ต่อไป

สำหรับข้าราชการมหาวิทยาลัยมีการเลื่อนชั้น เลื่อนตำแหน่งให้มีอัตรา
สูงขึ้น ทั้งแผนภูมิแสดงการเปรียบเทียบการเลื่อนชั้น เลื่อนตำแหน่งของข้าราชการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (โปรดพิจารณาจากแผนภูมิที่ 2)

โดยกล่าวมาแล้วว่า ข้าราชการจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้แบ่งออกเป็น
2 ฝ่าย คือ ฝ่ายธุรการหรือฝ่ายบริหาร และฝ่ายวิชาการ สำหรับข้าราชการฝ่าย
ธุรการได้แก่ตำแหน่งเสมียน ประจำแผนก หัวหน้าแผนก หัวหน้ากอง หรือเลขานุการ
คณะ ข้าราชการฝ่ายวิชาการอาจจะแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ ข้าราชการฝ่าย
วิชาการที่ได้รับปริญญา และข้าราชการฝ่ายวิชาการที่ไม่ได้รับปริญญา สำหรับ
ข้าราชการฝ่ายวิชาการที่แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอาจารย์นั้น จะต้องเป็นผู้ที่ได้รับ
ปริญญาชั้นใดชั้นหนึ่งของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หรือเทียบเท่าในวิชาที่มีการสอน
ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ส่วนข้าราชการฝ่ายวิชาการอีกประเภทหนึ่งที่ไม่ได้รับ
ปริญญา มหาวิทยาลัยได้แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง ครูจักษุ ครูตรี ครูโท และครูเอก
หรือเทียบเท่าตามแผนภูมิที่ 2 จะเห็นได้ว่าผู้ที่ดำรงตำแหน่งข้าราชการตำแหน่ง
ประจำแผนก หรือครูตรีที่สำเร็จปริญญาตรีขึ้นไป สามารถที่จะย้ายไปดำรงตำแหน่ง
อาจารย์ตรีได้ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง ผู้ที่สำเร็จปริญญาตรี ที่ดำรงตำแหน่งอาจารย์ตรี
ก็สามารถที่จะย้ายไปดำรงตำแหน่งประจำแผนก หรือครูตรีได้เช่นเดียวกัน สำหรับ
ครูตรีที่ไม่ได้รับปริญญาตรี ไม่สามารถที่จะย้ายไปดำรงตำแหน่งอาจารย์ตรีได้ แต่

สามารถโอนไปดำรงตำแหน่งประจำแยกได้ ทั้งนี้ เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2497 และในทำนองเดียวกัน ข้าราชการชั้นโทและชั้นเอก ก็สามารถที่จะเลื่อนชั้นเลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้นเช่นเดียวกับข้าราชการชั้นตรีดังกล่าวแล้ว

4.3 การเลื่อนอันดับเงินเดือน

การเลื่อนชั้นเลื่อนตำแหน่ง การเลื่อนอันดับ และการเลื่อนชั้นเงินเดือน ต้องมีความสัมพันธ์กันอยู่เสมอ กล่าวคือ ภายในชั้นหนึ่ง ๆ ก็ได้แบ่งเป็นอันดับ และภายในแต่ละอันดับก็แบ่งย่อยออกเป็นชั้นต่าง ๆ จากบัญชีอัตราเงินเดือน ข้าราชการพลเรือน บัญชีหมายเลข 1 จะเห็นได้ว่า ในชั้นหนึ่ง ๆ ไม่ว่าชั้นตรี โท เอก หรือพิเศษก็ตาม จะมี 3 อันดับบ้าง 4 อันดับบ้าง และแต่ละชั้นนั้นยังแบ่งออกเป็นชั้นย่อย ๆ อีก เรียกว่าชั้นเงินเดือน ทุกอันดับจะมี 5 ชั้น ยกเว้นชั้นพิเศษ อันดับ 3 มี 4 ชั้น และชั้นพิเศษอันดับ 4 มี 1 ชั้น ซึ่งแตกต่างจากบัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือนฉบับก่อน 1 ชั้น²¹ ทั้งนี้ เพราะอัตราเงินเดือนเมื่อก่อนการเปลี่ยนแปลงมีอันดับ 4 ชั้นเท่านั้น ทำให้การเลื่อนอันดับเงินเดือน และการเลื่อนชั้นต้องยกออกไปอีก ซึ่งเป็นผลคือข้าราชการที่ไม่สามารถเลื่อนชั้น

---

²¹ คู่มือปฏิบัติงานเบญจมาศ, บัญชีหมายเลข 1 เล่มที่ 76 ตอนที่ 101 ฉบับพิเศษ (วันที่ 30 ตุลาคม 2502)

เลื่อนตำแหน่ง สามารถจะเลื่อนอัตราเงินเดือนได้ แต่ไม่เป็นผลดีสำหรับข้าราชการ
มหาวิทยาลัย ทั้งนี้ เพราะว่าแต่เดิมข้าราชการมหาวิทยาลัยก็ไม่คึกคักอยู่แล้ว เมื่อ
เงินเดือนถึงขั้น ก็ลาสามารถปรับอันดับได้ทันที ไม่คึกคักเหมือนข้าราชการพลเรือนทั่วไป

การเลื่อนอันดับข้าราชการจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีลักษณะเช่นเดียวกับ
ข้าราชการพลเรือนทั่วไป แต่ในทางปฏิบัติ คณะกรรมการข้าราชการมหาวิทยาลัย
(ก.ม.) เป็นผู้ดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องนี้แทน ก.พ. โดยมอบอำนาจให้ อ.ก.ม.
วิสามัญพิจารณาเกี่ยวกับการเลื่อนขั้น อันดับ และชั้นเงินเดือนของข้าราชการ
มหาวิทยาลัยเป็นผู้ดำเนินการแทน

การพิจารณาการเลื่อนอันดับเงินเดือน เลื่อนได้หนึ่งอันดับ แต่จะ
เลื่อนอันดับเช่นนั้น ได้จำนวนเงินที่ได้เลื่อนต้องไม่เกิน 2 ขั้น²² ในกรณีการเลื่อน
อันดับเงินเดือนสูงกว่าขั้นต่ำ ของอันดับที่ได้เลื่อนจะคงขออนุมัติจาก ก.ม. เป็น
ราย ๆ ไป

วิธีดำเนินการขอเลื่อนอันดับเงินเดือนของข้าราชการจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย สำหรับข้าราชการชั้นตรี อธิการบดีเป็นผู้พิจารณาเลื่อนได้โดยไม่ต้อง
ขออนุมัติ ก.ม. ถ้ามีงบประมาณที่จะเลื่อนอันดับเงินเดือนได้ ส่วนการเลื่อนอันดับ
เงินเดือนข้าราชการชั้นโท และชั้นเอก จะต้องได้รับอนุมัติจาก ก.ม. เสียก่อน
โดยต้องแสดงตำแหน่งหน้าที่การงาน ปริมาณของงาน คุณภาพของงาน ตำแหน่ง
ที่คงแต่งตั้ง เหตุผลในการเลื่อนอันดับ ซึ่งถ้าข้าราชการที่ขอเลื่อนอันดับเสนอ

²² กฎ ก.พ. ฉบับที่ 279 (พ.ศ. 2504) ออกตามความในพระราช
บัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2497 ว่าด้วยการเลื่อนอันดับเงินเดือนและ
การเลื่อนชั้นเงินเดือน ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 78 ตอนที่ 72 วันที่ 8 กันยายน
2504 ขอ 10

รายละเอียดและขอเท็จจริงต่าง ๆ เกี่ยวกับหน้าที่การงาน ซึ่งถ้าถูกต้องหรือครบถ้วนตามหลักเกณฑ์แล้ว ก็ได้รับการอนุมัติทุกรายไป²³ เว้นแต่การเลื่อนอัตราเงินเดือนเกินกว่าขั้นค่าของอันดับเงินเดือน ก.ม. อาจจะอนุมัติหรือไม่อนุมัติก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปริมาณ ตำแหน่งหน้าที่การงาน คุณวุฒิและความสามารถในการปฏิบัติงานที่เด่นเป็นพิเศษ จึงจะได้รับการพิจารณาอนุมัติ

ในการเลื่อนอันดับของข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย หลักเกณฑ์การพิจารณาส่วนใหญ่ก็เหมือนกับหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ศ. กำหนดไว้ จะมีข้อแตกต่างกันก็โดยที่ ก.ม. นำเอาวิธีการนั้นมาใช้โดยอนุโลมเท่านั้น สำหรับวิธีการต่าง ๆ ของกฎกระทรวงที่ออกตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย มีความคลอนคัตอยู่มาก คงจะเห็นได้ว่าข้าราชการสายวิชาการที่ดำรงตำแหน่งอาจารย์ ไม่มีการคิดขั้นหรืออันดับเงินเดือนแต่อย่างใด เมื่ออัตราหรือขั้นเงินเดือนสูงขึ้นตามที่กำหนดไว้แล้ว ก็สามารถที่จะปรับขยายให้เป็นขั้นและอันดับเงินเดือนสูงขึ้นตามลำดับ

4.4. การเลื่อนขั้นเงินเดือน

เงินเดือนของข้าราชการจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในขณะนี้ ได้รับเหมือนกับข้าราชการพลเรือนทั่วไป การกำหนดอัตราเงินเดือนของข้าราชการ กำหนดไว้ตามขั้นของข้าราชการและภายในขั้นหนึ่ง ๆ ก็ได้แบ่งอันดับ และภายในอันดับแต่ละอันดับก็แบ่งขอบออกเป็นขั้นต่าง ๆ กันอีกด้วย

---

²³ สัมภาษณ์ อาจารย์ รุจา บุญอากาศ ประจำแผนกคลัง สำนักงานอธิการบดี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, วันที่ 8 เมษายน 2513

การเลื่อนชั้นเงินเดือนของข้าราชการมหาวิทยาลัย จึงต้องอาศัยกฎ
 ก.พ. ซึ่งกำหนดไว้สำหรับผู้ที่ได้รับการพิจารณาให้เลื่อนเงินเดือน มีดังนี้²⁴

1. มีวัชนธรรม
2. ปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนตามที่ทางราชการได้กำหนดไว้ และรักษา
วินัยโดยเคร่งครัด
3. มีความรู้และความสามารถเหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ และมีความ
อุทิศตนมากนั้นในการปฏิบัติงานของตน ทั้งงานที่ได้กระทำไปนั้นเรียบร้อยเป็นผลดี
แก่ราชการ
4. ได้ปฏิบัติงานในตำแหน่งที่มีคุณภาพและปริมาณของงานสมควรที่จะได้
เลื่อนเงินเดือน
5. ได้รับการบรรจุเข้ารับราชการหรือเลื่อนชั้น หรือเลื่อนเงินเดือน
มาครบ 12 เดือน โดยนับแต่วันแรกของปีเป็นต้นไป
6. ในรอบปีที่แล้วมาต้องไม่มีเวลาหยุดมาก โดยถือเกณฑ์วันลารวมทั้ง
ลากิจและลาป่วยถึง 45 วัน เว้นแต่
  - ก. อุปสมบท
  - ข. ลากลอบบุตรไม่เกิน 60 วัน
  - ค. ลาป่วยซึ่งจำเป็นรักษาตัวเป็นเวลานานคราวเดียวรวมกัน
ไม่เกิน 120 วัน

---

²⁴ กฎ ก.พ. ฉบับที่ 279 ข้อ 4

7. ในรอบปีที่แล้วมา ต้องไม่ลาบ่อยครั้งหรือมารับราชการสายกว่าเวลาที่กำหนดไว้เนื่อง ๆ

8. ในรอบปีที่แล้วมา ต้องไม่ขาดราชการ เว้นแต่เพราะเหตุสุดวิสัย

9. ในรอบปีที่แล้วจนถึงวันออกคำสั่งเลื่อนเงินเดือน ไม่ถูกลงโทษทางวินัย เว้นแต่โทษภาคทัณฑ์

10. ในรอบปีที่แล้วมา ต้องไม่ถูกสั่งพักราชการเกินกว่า 6 เดือน

การพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนข้าราชการในอันดับหนึ่ง ๆ โดยปกติให้เลื่อนได้ปีละ 1 ขั้น²⁵ ทั้งนี้ จะต้องคำนึงถึงความเหมาะสม ความสามารถในการปฏิบัติความวินัยของข้าราชการ ตลอดจนคุณภาพและปริมาณของงานในตำแหน่งนั้น การพิจารณาเลื่อนเงินเดือนข้าราชการเป็นกรณีพิเศษ เกินกว่าหนึ่งขั้น ให้พิจารณาคัดเลือกจากผู้อยู่ในหลักเกณฑ์ดังกล่าวแล้ว และต้องเป็นผู้ซึ่งอยู่ในหลักเกณฑ์ประการใดประการหนึ่งดังต่อไปนี้²⁶

(1) ปฏิบัติงานในหน้าที่ราชการได้ผลดียิ่งจนถือเป็นตัวอย่างที่ดีได้

(2) ปฏิบัติงานในหน้าที่ที่มีการต่อสู้หรือปฏิบัติงานที่เสี่ยงอันตรายเป็นกรณีพิเศษ

²⁵ ประวัติดน คร., ประมวลปัญหาและทางปฏิบัติตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ. ฉบับแก้ไข เพิ่ม-เติมพิมพ์ครั้งที่ 10 (พระนคร - โรงพิมพ์อักษรสารการพิมพ์, 2512), หน้า 116

²⁶ กฎ ก.พ. ฉบับที่ 279 ข้อ 13

(3) ปฏิบัติงานในท้องที่ที่ตนเคยและมีโชครูปเป็นการเสี่ยงอันตรายต่อชีวิตและเป็นท้องที่ที่ราชการได้รับรองแล้ว

(4) ปฏิบัติงานเกินกว่าตำแหน่งหมวดที่ตนเกิดประโยชน์ต่อราชการเป็นพิเศษ และปฏิบัติงานในตำแหน่งหน้าที่ของตนเป็นผลดีด้วย

(5) ปฏิบัติงานโดยใดคนกว่าหรือประคิมรัฐสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เป็นประโยชน์ต่อราชการเป็นพิเศษ และทรงราชการได้รับรองให้ใ้ราชการคนกว่าหรือสิ่งประคิมรัฐนั้น

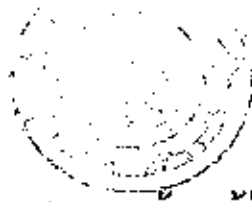
(6) ปฏิบัติงานตราครุฑและรับยิชอบการ เงิน เป็นจำนวนมาก

(7) ปฏิบัติงานในหน้าที่ราชการด้วยความตราครุฑ เห็นดีเห็นชอบเป็นพิเศษ และงานนั้นโดยลคดียิ่ง

(8) ปฏิบัติงานที่ไ้รับมอบหมายให้กระทำกิจการอย่างหนึ่งอย่างใดจนสำเร็จเป็นผลลคดียิ่งแก่ประเทศชาติ

(9) ปฏิบัติงานในตำแหน่งที่มีคุณภาพและปริมาณของงานสูงกว่าอัตราเงินเดือนที่ไ้รับอยู่ และไ้รับผลลคิสมความนุ่หมาย

ตามข้อเท็จจริงที่ปรากฏโดยทั่วไปแล้ว จะเห็นได้ว่าข้าราชการจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ไ้รับการพิจารณาเลื่อนชั้นเงินเดือนทุกคน เว้นแต่ที่รับราชการมาไม่ครบปีตามปีงบประมาณเท่านั้น แต่ถ้ามักมีความประพฤติดี มีความรู้ความสามารถและมีผลงานดีเด่นแล้ว มุ่งกับบัญชาพิจารณาเห็นว่า สมควรที่จะไ้รับการพิจารณาเลื่อนชั้นได้เป็นกรณีพิเศษ ถึงแม้จะรับราชการไม่เต็มปีก็ตาม ก็มักจะไ้รับการพิจารณาเลื่อนชั้นเงินเดือน แต่ทั้งนี้ เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี ยังเกี่ยวกับการเลื่อนเงินเดือนประจำปีของข้าราชการเป็นกรณีพิเศษเกินกว่า 1 ชั้น สำหรับข้าราชการที่ไ้รับการบรรจุ หรือเลื่อนชั้นหรือเลื่อนเงินเดือนมาแล้วครบรอบปีหรือเลื่อนเงินเดือนตั้งแต่ 1 ชั้นขึ้นไป และสำหรับข้าราชการที่ไ้รับการบรรจุหรือ

เลื่อนชั้น หรือเลื่อนเงินเดือนมาแล้ว ในผู้มีอำนาจพิจารณาเลื่อนให้แก่ข้าราชการ
ไม่เกิดอัตราส่วนดังต่อไปนี้²⁷

(1) ข้าราชการชั้นจัตวาและชั้นตรีหรือเทียบเท่าให้เลื่อนรวมกัน
ได้ไม่เกินร้อยละ 10 ของจำนวนข้าราชการชั้นจัตวา และชั้นตรีหรือเทียบเท่า
ทั้งสิ้นในแต่ละกรม

(2) ข้าราชการชั้นโทและชั้นเอก หรือเทียบเท่า ให้เลื่อนรวมกัน
ได้ไม่เกินร้อยละ 6 ของจำนวนข้าราชการชั้นโทและชั้นเอกหรือเทียบเท่าทั้งสิ้น
ในแต่ละกรม

(3) ข้าราชการชั้นพิเศษหรือเทียบเท่า ให้เลื่อนได้ไม่เกิน
ร้อยละ 3 ของจำนวนข้าราชการชั้นพิเศษ หรือเทียบเท่าทั้งสิ้นในแต่ละกระทรวง

มติคณะรัฐมนตรีนี้ทำให้ข้าราชการมีโอกาสได้เลื่อนเงินเดือน 2 ชั้น
ได้น้อยลง ทั้งนี้ ไม่ว่าการเลื่อนเงินเดือนนั้นจะใช้เงินในอัตราอาศัยเบิกหรือเงิน
ที่คลังไว้สำหรับปรับปรุงเงินเดือนหรือเงินอื่นใดก็ตาม ผู้ที่จะขึ้น 2 ชั้นได้จะต้องมี
จำนวนจำกัด ตามอัตราส่วนที่กำหนดไว้ เช่น ชั้นโท และชั้นเอกมีอยู่ 100 คน
ก็จะได้รับการพิจารณาให้เลื่อนชั้นเงินเดือนได้ 2 ชั้น ไม่เกิน 6 คน ตามมติ
คณะรัฐมนตรีดังกล่าวนี้ ทำให้มีผลกระทบกระเทือนต่อการพิจารณาเลื่อนชั้นเงินเดือน
ของข้าราชการจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทั้ง ๆ ที่อัตราเงินเดือนตามขั้นวังของ
ข้าราชการมีอยู่จำนวนมาก เช่น ข้าราชการที่ลาไปศึกษาต่อทั้งในประเทศและ
ต่างประเทศ จะไม่ได้รับการพิจารณาให้เลื่อนชั้นเงินเดือนประจำปี ก็ไม่สามารถ

---

²⁷ กระทรวงการคลัง, หนังสือที่ กค. 0503/13952, เรื่อง
การเลื่อนเงินเดือนข้าราชการเป็นกรณีพิเศษ ลงวันที่ 22 พฤษภาคม 2511 ข้อ 2

ที่จะนำเงินขึ้นวังกั้นไปพิจารณาให้แก่ข้าราชการที่มีผลงานดีเด่นได้ จำเป็นต้องค้น
 กระบวนการคลัง วิธีการเช่นนี้ทำให้ไม่เป็นการดึงดูคิในผู้ที่มีความรู้สูงเข้ารับ
 ราชการมากนัก ทั้ง ๆ ที่งานในมหาวิทยาลัยเป็นงานที่ผลิตนักวิชาการชั้นสูง เพื่อ
 สนองความต้องการของประเทศ ทั้งในส่วนรัฐบาลและเอกชน ซึ่งมีลักษณะงาน
 แยกต่างกับกระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ อยู่แล้ว แทน่ววิธีการดังกล่าวมาใช้ใน
 มหาวิทยาลัยด้วย ผู้เขียนจึงมีความเห็นว่า วิธีการเช่นนี้นับได้ว่าเป็นปัจจัยส่วน
 หนึ่งที่ทำให้ข้าราชการที่ดำรงตำแหน่งอาจารย์ลาออกเพื่อไปประกอบอาชีพอย่างอื่น
 ที่มีเงินเดือนสูงกว่า และอาจารย์ที่รับราชการอยู่แล้ว ก็ไม่มีกำลังใจในการทำงาน
 มากนัก ย่อมมีผลกระทบกระเทือนต่อความก้าวหน้าทางวิชาการอย่างมาก

สรุป

จากการศึกษาในบทนี้เกี่ยวกับการกำหนดอัตราเงินเดือน การเลื่อนชั้น
 เลื่อนตำแหน่ง การเลื่อนอันดับ แต่ละการเลื่อนชั้นเงินเดือนที่เป็นอยู่ขณะนี้ เป็นไป
 ตามกฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง ซึ่งออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบ
 ข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2507 ในด้านการเลื่อนชั้นข้าราชการ
 มหาวิทยาลัยถือหลักเกณฑ์ 2 วิธี คือ วิธีแรก เลื่อนชั้นเมื่อมีตำแหน่งว่าง และวิธี
 ที่ 2 เป็นการปรับขยายอัตราเงินเดือนให้เป็นชั้นสูงขึ้น เข้าอยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะได้
 รับการอนุมัติทุกรายไป สำหรับการเลื่อนตำแหน่งของข้าราชการก็มักจะได้เลื่อน
 ตำแหน่งเมื่อเงินเดือนถึงขั้นที่กำหนดไว้

จะเห็นได้ว่า การเลื่อนชั้นเลื่อนตำแหน่งก็ดี การเลื่อนอันดับก็ดี หรือ
 การเลื่อนชั้นเงินเดือนก็ดี ข้าราชการมหาวิทยาลัยสามารถเลื่อนและปรับขยายอัตรา
 เงินเดือนได้ แต่การปฏิบัติงานเกี่ยวกับการเลื่อนนี้ยังล่าช้า เพราะการพิจารณาของ

ก.ม. ซึ่งมอบให้ อ.ก.บ. วิสามัญพิจารณาการเลื่อนชั้น เลื่อนอันดับเงินเดือน
ข้าราชการมหาวิทยาลัยพิจารณาอนุมัติแทน แล้วรายงานให้ ก.ม. ทราบภายหลัง
นั้น ควรจะได้ปรับปรุงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ และวิธีดำเนินการ
ให้โดยลัดและรวดเร็วยิ่งขึ้น

สำหรับการเลื่อนชั้นเงินเดือนขณะนี้ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเกี่ยวกับการ
การเลื่อนเงินเดือนของข้าราชการประจำปีเป็นกรณีพิเศษ เกินกว่า 1 ชั้น ตาม
อัตราที่กำหนดแต่ละกรม ทำให้โอกาสที่จะได้รับการพิจารณา 2 ชั้น
น้อยลง หลักเกณฑ์ไม่ควรนำมาใช้กับข้าราชการมหาวิทยาลัย การ
กระทบกระเทือนต่อสมรรถภาพการทำงานของข้าราชการมหาวิทยาลัย
อย่างมาก.